

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **(Ne)využívání učebnic ve výuce zeměpisu na nižším sekundárním stupni vzdělávání**

Autor práce: **Bc. Kateřina Faltisová**

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Práce kolegyně Faltisové osvětluje téma, které je potřebné a evokuje řadu opakujících se otázek. Jednu z nich si autorka práce zvolila jako hlavní výzkumný cíl – proč učitelé nevyužívají učebnice v hodinách zeměpisu? Tento hlavní cíl v úvodní kapitole konkretizovala do šesti dílčích otázek, které v metodické kapitole přetavuje v dílčí cíle (Tabulka 2 na str. 34) a znovu rozpracovává v otázkách polostrukturovaného rozhovoru. Právě toto, dle mého soudu, nejasně „překlápění“ dílčích výzkumných cílů a otázek, které si vzájemně neodpovídají a dublují se, vede k nepřehledné prezentaci výsledků. Čtenář postupně nabývá dojmu, že výpovědi respondentů jsou ke všem otázkám stejné. Problém začal pravděpodobně už formulací dílčích otázek, kdy první tři se ptají de facto na totéž.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Autorka pracovala s poměrně rozsáhlým souborem české i zahraniční literatury, přitom prostudovala řadu klíčových autorů aktuálních i starších. Obecné kapitoly jsou ale spíše přehledem různých kategorizací nežli diskusí, místy připomínají učebnicový text. Osobně je mi nejasná úloha práce Lidstona (1990), která je jako komparativní využívána až v závěrečné diskusi výsledků, přitom mohla posloužit také jako inspirace pro formulaci otázek do rozhovorů.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Předchozí kritiku cílů a uchopení diskuse s literaturou jednoznačně zmírňuje kvalitní metodika práce a vlastní realizace výzkumu. Autorka využila smíšený výzkum, kdy provedla polostrukturované rozhovory s 25 učiteli nižšího sekundárního vzdělávání. Následně je přepsala a vyhodnotila otevřeným kódováním. Část rozhovorů se pokusila objektivizovat využitím kartiček, které respondentům umožnili hierarchizovat funkce a kritéria hodnocení učebnic. Předpokládám, že se jednalo o časově náročný výzkum, který byl, zdá se, proveden velmi pečlivě a s velkou motivací. Předpokládám, že otázky s kartičkami sloužily jako kontrolní k výpovědím respondentů o jejich využití učebnic ve výuce. Toto srovnání jsem ale v textu nenašel. Pokud se ve svém předpokladu mýlím, rád si vyslechnu vysvětlení u obhajoby práce. Nejvíce respondentů mělo aprobaci dějepis-zeměpis. Mohlo to nějak ovlivnit výsledky výzkumu?

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Viz metodická část

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Do závěrů práce spadá i kapitola 6 Diskuse, jejíž součástí je zasazení výsledků do kontextu tří zahraničních prací (např. zmíněný Lidstone) a podnětná doporučení pro autory učebnic. V kapitole 7 Závěr jsou shrnuta hlavní zjištění v kontextu výzkumných otázek a cílů. Jakkoliv je diskuse v odborných pedagogických a didaktických člancích v současnosti téměř povinnou kapitolou, domnívám se, že diplomová práce se má řídit spíše logikou monografie. Názvy kapitol by proto nemusely být univerzální, ale více se vztahovat k tématu diplomové práce. Kapitola diskuse pak může být součástí závěru. Toto je ale připomínka spíše k diskusi na katedře nežli k autorce práce.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

Formální stránku poškozují poměrně četné překlepy a gramatické chyby, do jejího hodnocení zahrnuji i „encyklopedický“ způsob uchopení obecné části a uspořádání výsledkové kapitoly.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (*vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.*)

Kolegyně Faltisová vypracovala kvalitní studii na aktuální téma, prokázala metodickou vyzrálou, dovednost pracovat s odbornou literaturou a psát odborný text. Práce bezpečně naplňuje nároky kladené na diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Prosím o reakci na následující otázky:

1. Pokud je možné určit nejvýznamnější faktor, proč učitelé učebnici použijí či nepoužijí ve výuce, který by to byl?
2. Pokud byste se inspirovala studii, kterými jste rámovala výsledky v kapitole 6 Diskuse, kladla byste výzkumné otázky, popř. cíle práce jinak?
3. Jak se promítá aprobace respondentů do výsledných zjištění?

Datum:

3. června 2024

Autor posudku:

doc. RNDr. Miroslav Marada, Ph.D.

Podpis: